

Становище на Европейския икономически и социален комитет относно „Отношенията ЕС—АСЕАН“

(2011/С 21/04)

Докладчик: г-н **Claudio CAPPELLINI**

На 26 февруари 2009 г. Европейският икономически и социален комитет реши, в съответствие с член 29, параграф 2 от Правилника за дейността си, да изготви становище по собствена инициатива относно:

„Отношенията ЕС-АСЕАН“.

Специализирана секция „Външни отношения“, на която беше възложено да подготви работата на Комитета по този въпрос, прие своето становище на 11 май 2010 г. (докладчик: г-н Claudio Cappellini).

На 463-тата си пленарна сесия, проведена на 26 и 27 май 2010 г. (заседание от 26 май Европейският икономически и социален комитет прие настоящото становище със 163 гласа „за“, без гласове „против“ и с 5 гласа „въздържал се“.

1. Заключение и препоръки

1.1 Европейският икономически и социален комитет (ЕИСК) подчертава първостепенното значение и необходимостта от обновяване и задълбочаване на връзките на институциите на ЕС с АСЕАН. В този смисъл настоящото становище се вписва в духа на някои предходни инициативи на ЕИСК на тази тема ⁽¹⁾, в които преди повече от десетилетие вече се подчертаваше важноста на по-силното отваряне на ЕС към Югоизточна Азия и се изтъкваше основният принос, който ЕС би могъл да даде за регионалната интеграция в Азия.

1.2 Въпреки това ЕИСК отбелязва, че към настоящия момент партньорството ЕС-АСЕАН не е постигнало желаниа напредък. Независимо от положените главно през последните години усилия, включително във финансов аспект, за насърчаване на структурирания диалог ЕС-АСЕАН в различни сфери (политика, сътрудничество, търговия и др.) конкретните резултати са слаби, което показва, че потенциалът на диалога със и между гражданските общества все още не е напълно оползотворен. През изминалото десетилетие по-скоро беше пропусната възможността за засилване на партньорството с една зона, считана за стратегическа за интересите на ЕС в света ⁽²⁾. Случаят с търговските преговори е емблематичен. Въпреки че ЕС и АСЕАН се споразумяха да направят пауза в преговорите, АСЕАН сключи търговски споразумения с другите основни геополитически региони в света (Китай, Индия, Австралия, а в ход са и преговори със САЩ, Южна Корея и Япония).

1.3 Днес, в напълно променен международен контекст, в който, от една страна, политическите и икономическите връзки са засилени спрямо предходното десетилетие, но, от друга, са появили нови възможности за интеграция и диалог, настоящото становище на ЕИСК има за цел да представи някои разсъждения и предложения за действие, полезни за един нов импулс в отношенията ЕС-АСЕАН.

1.4 Комитетът потвърждава, че гарантирането на достоен труд и зачитането на осемте конвенции на МОТ, представляващи основните стандарти за труд, остават неотменно условие за прогреса на регионалното партньорство. Към това в случая с

Мианмар трябва да се добави проблемът за защита на правата на човека, който се явява непреодолима пречка за започването на евентуални преговори с тази страна, както ясно подчерта през 2008 г. и Европейският парламент. По тази причина ЕИСК приветства факта, че търговските преговори ЕС-АСЕАН си поставят по-амбициозни цели отколкото другите търговски споразумения, сключени от АСЕАН, по-конкретно по отношение на темите за трудовите и екологичните стандарти, както и за социалния диалог ⁽³⁾. В тази перспектива двустранният подход (вж. параграф 4.2.2) следва да се разглежда като предпоставка, а не като отказ от икономически и търговски споразумения на регионална или многостранна основа. В своето становище относно „Преговори за сключване на нови търговски споразумения“ (CESE 773/2008), прието през април 2008 г., Комитетът ясно заяви, че при тези преговори, както и при другите преговори, предвидени в съобщението „Глобална Европа“, Комисията следва да направи така, че прилагането на 27-те конвенции, посочени в Системата за общи преференции GSP Plus, „да представлява минималното условие за разисквания по главата за устойчивото развитие в започналите с азиатските страни преговори“. Това включва преговорите с АСЕАН. Въпреки това в становището се признава, че ще бъде необходима „диференцирана оценка на тази предпоставка за всеки конкретен случай“. В това становище се посочва също, че двустранните споразумения (вж. параграф 1.2) „трябва да се разглеждат като съвместими със и евентуално като дори подсилващи мултилатерализма“.

1.5 Опитът показва взаимните ползи, произтичащи от сътрудничеството и диалога с международни партньори в различни части на света. Те дават възможност за по-добро взаимно разбиране и за по-ефикасен подход към предизвикателствата и проблемите за разрешаване. Във връзка с това ЕИСК подчертава необходимостта от по-широко участие на социалните партньори и организациите на гражданското общество – както на европейско равнище, така и в трети страни – в процеса на оценка на въздействието на споразуменията за свободна търговия със страните от АСЕАН върху социално-икономическата устойчивост и върху уязвимостта на най-силно изложените на конкуренция социални групи, както и необходимостта от създаване на благоприятни условия за укрепването на гражданското общество

⁽¹⁾ EХТ/132 от 1996 г.; EХТ/153 от 1997 г.

⁽²⁾ Вж. съобщението на Комисията относно „Глобална Европа: участие в световната конкуренция“ от 2006 г.

⁽³⁾ Със сигурност не е възможно да се сравняват двете ситуации, но глава 13 от Споразумението за свободна търговия между ЕС и Южна Корея може да се разглежда като полезен референтен модел.

и устойчивото развитие в рамките на „структурирания диалог“ ЕС-АСЕАН. Във връзка с това си струва да се подчертае, че отношенията с ЕС са по-ефективни в онези страни от АСЕАН, в които организациите на гражданското общество имат по-силни позиции (например Индонезия, Тайланд и Филипините). Понастоящем предизвикателството се състои в това, да се намерят ефикасни начини за сътрудничество и с по-слабите организации на гражданското общество в другите страни от региона.

1.6 В това отношение ЕИСК би желал и е готов, в сътрудничество с другите институции на ЕС, да стимулира, улеснява и предоставя експертен опит за укрепването на диалога с гражданските общества в страните, членуващи в АСЕАН, и по-специално с най-уязвимите групи от населението. Този процес със сигурност може да бъде улеснен и засилен, ако се осъществява в тясно сътрудничество и интеграция с новата Европейска служба за външна дейност.

1.7 Комитетът предлага да бъде създадена **интегрирана платформа за участие на социалните организации от ЕС и АСЕАН** с цел подпомагане както на основните теми в процеса на междурегионална интеграция, така и на укрепването на организациите, изразяващи нуждите на местното гражданско общество, особено в страните, където тези организации са по-слаби. Този нов инструмент за сътрудничество между участниците от гражданското общество в ЕС и АСЕАН би създал благоприятни условия за интегрирана стратегия за изграждане на капацитет чрез обмяна на опит по конкретни случаи и различни аспекти на процеса на интеграция: социално-културен диалог, научно и производствено сътрудничество, услуги от общ интерес и управление на кризите.

1.8 С оглед на това Комитетът предлага да се проучи възможността за създаване, евентуално в сътрудничество с Фондация АСЕАН (ASEAN Foundation) ⁽⁴⁾ и/или Фондация „Азия-Европа“ (ASEF) ⁽⁵⁾, на **европейска фондация**, насочена конкретно към социален, граждански, професионален и межкултурен диалог ЕС-АСЕАН. Една реалистична годишна програма за дейността би дала възможност на заинтересованите публични институции на ЕС да извършват полезно наблюдение.

1.9 Освен това Комитетът предлага в кратък срок да се изготви **„Годишен доклад“ за състоянието на моделите и системите за участие в АСЕАН**, за да се извърши преглед на отбелязания напредък по отношение на конкретни ключови въпроси, например в сферата на продоволствената сигурност, водата, здравеопазването и др. Докладът би предоставил периодична възможност за преглед и мониторинг на конкретните действия, предприети за насърчаване на дейността в социално-културната сфера и би могъл да създаде благоприятни условия,

включително за сравняването с подобни модели и действия, въведени от основните международни организации, най-вече от ФАО, но също така и от други участници от световен мащаб (например САЩ и Япония).

1.10 Накрая, с цел насърчаване на диалога и институционалното сътрудничество между социалните партньори, Комитетът препоръчва организирането на **постоянен диалог между длъжностни лица от АСЕАН и делегати в ЕИСК**, за да се създадат възможности за организиране през редовни интервали на дискусии и сътрудничество между институциите, свързани с главните събития от живота на организацията и с основните моменти от структурирания диалог ЕС-АСЕАН и АSEM. Така например Комисията би трябвало да насърчава постоянния диалог между представителите на АСЕАН на всички равнища и представителите на организираното гражданско общество от Европа (както и заинтересованите национални представители) въз основа на реалистична и взаимно съгласувана програма (например обсъждане на становища на ЕИСК в страните от АСЕАН). Резултатите от тази дейност би трябвало да предложат начини за количествена/качествена оценка, които да са лесно разбираеми на различните езици на страните от ЕС и АСЕАН. В тази област един форум ЕС-АСЕАН, популяризиран от ЕИСК, би могъл да заинтересова различните институции и публични и частни организации.

2. АСЕАН: характеристики и развитие

2.1 От създаването си досега АСЕАН бавно и постепенно се разви и с времето доби различен и по-сложен облик. Родена в рамките на геополитическата логика на студената война вследствие на нуждата от териториална сигурност, легитимност на наскоро получили независимост държави и насърчаване на мултилатерализма, АСЕАН прогресивно разшири процеса на своята регионална интеграция, първоначално в икономическата и търговската сфера, а по-късно, включително и като реакция на икономическата криза от 1997 г., навлезе в по-напреднал процес на интеграция от институционално, политико-икономическо и социално-културно естество.

2.2 Още от подписването на договорите за създаване на Европейската общност и в още по-голяма степен след въвеждането на единната валута и разширяването на изток, ЕС представлява „естествен модел“ за АСЕАН, а „структурираният диалог“ ЕС-АСЕАН със сигурност оказва влияние върху начина, по който напоследък се разви интеграцията на Югоизточна Азия. На 15 декември 2008 г., с влизането в сила на Хартата на АСЕАН ⁽⁶⁾, асоциацията придоби юридическа правосубектност. 14-ата среща на върха на държавните и правителствени ръководители на страните от АСЕАН през 2009 г. очерта пътна карта за превръщането на АСЕАН в общ пазар до 2015 г. Вследствие на това общността АСЕАН получи структура, съставена от три стълба: икономическа общност (АЕС), политическа общност и общност на сигурност (APSC) и социално-културна общност (ASCC) ⁽⁷⁾.

⁽⁴⁾ Фондация АСЕАН е създадена на 15 декември 1997 г. в Куала Лумпур по случай 30-ата годишнина на асоциацията. Нейната цел е повишаване на стандарта на живот и благосъстоянието на народите от Югоизточна Азия и повишаване на осведомеността за ползата от процеса на регионална интеграция чрез активизиране на контактите между хората и сътрудничество със социални и академични институции.

⁽⁵⁾ Фондация „Азия-Европа“ (ASEF), създадена през февруари 1997 г. от страните-участници в срещата „Азия-Европа“ (ASEM), поощрява диалога и сътрудничеството между народите от Азия и Европа чрез насърчаване на културния и интелектуалния обмен, както и на обмена от типа „от хората за хората“, привличайки за участие гражданските общества и общностите от участващите страни.

⁽⁶⁾ Вж. Харта на АСЕАН (The ASEAN Charter), Сингапур, 20 ноември 2007 г. Този конституционен договор предоставя основната структура на асоциацията. Хартата се състои от преамбул, 13 глави и 55 члена.

⁽⁷⁾ Вж. ASEAN Economic Community (AEC) Blueprint (Сингапур, 20 ноември 2007 г.); ASEAN Political-Security Community (APSC) Blueprint (Cha-Am, 1 март 2009 г.) и ASEAN Socio-Cultural Community (ASCC) Blueprint (Cha-Am, 1 март 2009 г.).

2.3 Създаването на икономическата общност е следствие от либерализацията на търговията, предвидена в споразумението за свободна търговия AFTA (ASEAN Free Trade Area), както и от либерализацията в областта на инвестициите в рамките на АСЕАН, регулирана със споразумението AIA (ASEAN Investment Area), като на страните CLMV⁽⁸⁾ се предоставя дерогация от 5 години. Политическата общност и общност на сигурност остава свързана най-вече с междууправителствения диалог. Социално-културното сътрудничество се отнася главно за сътрудничеството в образователната сфера, развитието на човешките ресурси, ИКТ, заетостта в обществените сектор, благосъстоянието, намаляването на бедността, продоволствената сигурност, превенцията и наблюдението на инфекциозните болести, управлението на природните бедствия, защитата на правата на децата, на жените и на лицата с увреждания, опазването на околната среда.

2.4 Институционалното укрепване на АСЕАН беше съпътствано от по-значимата роля, която организацията играе в международен план. На 1 януари 2010 г. влязоха в сила споразуменията за свободна търговия с Австралия и Нова Зеландия, с Китай и с Индия. В споразумението с Австралия и Нова Зеландия (ASEAN-Australia-New Zealand Free Trade Area, AANZFTA) се предвижда либерализация на търговията на стоки (99 % от продуктите, внасяни от Индонезия, Малайзия, Филипините и Виетнам), услуги и инвестиции.

2.5 Споразумението с Китай (China ASEAN Free Trade Area, SAFTA) включва премахване на митата за 7 000 продуктови групи (около 90 % от тарифните позиции) и създава интегриран пазар от близо 1,9 милиарда души, който се характеризира с търговски обмен с приблизителна стойност 4,5 милиарда долара. За страните CLMV беше договорен преходен период до 2015 г.

2.6 В споразумението с Индия (ASEAN-India Trade In Goods, TIG) се предвижда постепенна либерализация на митата за над 90 % от стоковия обмен, включително за „специални стоки“ като палмово масло, кафе, чай и пипер. И в този случай споразумението предвижда създаването на огромен интегриран пазар от над 1,8 милиарда души.

2.7 Освен това АСЕАН поддържа привилегирани отношения на политическо и икономическо сътрудничество с Южна Корея, Япония и Китай (блок АСЕАН+3) и със САЩ, които, както е известно, имат стратегически интереси в югоизточната част на Тихия океан и вече са сключили споразумение за свободна търговия със Сингапур. От особен стратегически интерес е предложението на президента Обама (преговорите са в ход от март 2010 г.) Транстихоокеанското партньорство (Trans-Pacific Partnership, TPP), в което днес участват Бруней, Чили, Нова Зеландия и Сингапур, да бъде разширено също и към САЩ, Австралия, Перу и Виетнам.

3. ЕС-АСЕАН: състояние на отношенията към момента

3.1 Значението на отношенията ЕС-АСЕАН проличава ясно, ако се разгледат търговските и финансовите връзки между двата геоикономически региона. В съобщението „Глобална Европа“ от 2006 г. Комисията включи АСЕАН сред приоритетните пазари предвид значителния потенциал за растеж: за периода 2004-2008 г. търговията със стоки и услуги между ЕС и АСЕАН

нарасна с повече от 25 %, достигайки 175 милиарда евро през 2008 г. (по данни на ГД „Търговия“).

3.2 Понастоящем АСЕАН е третият търговски партньор на ЕС след САЩ и Китай с дял в общия внос от около 7 %. Търговският баланс ЕС-АСЕАН отбелязва значителен дефицит от приблизително 25 милиарда евро за 2008 г. (по данни на Евростат). ЕС внася предимно машини (29,2 милиарда евро през 2008 г.) и селскостопански продукти (12,4 милиарда евро през 2008 г.), а балансът в областта на услугите се характеризира с излишък (+2,6 милиарда евро през 2007 г. по данни на Евростат).

3.3 В областта на инвестициите в периода 2005-2008 г. капиталовите потоци между ЕС и АСЕАН отбелязаха повишение на стойността от 200 % (достигайки обща стойност от 105,4 милиарда евро по данни на Евростат). Европейските инвеститори допринасят за близо 27 % от общия поток на преки чуждестранни инвестиции в страните от АСЕАН. Най-голямата част от тях са предназначени за Сингапур (65 %), след него се нареждат Малайзия (9 %), Тайланд, Индонезия, Бруней и Виетнам (5-7 % за всяка от тях), а по-малко от 1 % отива към другите страни. При това в същия период се наблюдаваше и значително увеличение на потоците АСЕАН-ЕС, които през 2007 г. се увеличиха от 29,7 на 43,6 милиарда евро (по данни на Евростат). Въпреки това 85 % от изходящите от АСЕАН потоци произлизат само от две страни – Сингапур и Малайзия⁽⁹⁾.

3.4 Независимо от растежа в търговските и финансовите отношения, пазарите в АСЕАН поддържат значителни тарифни и нетарифни бариери. Премахването на тези бариери чрез прилагането на споразумение за свободна търговия ЕС-АСЕАН би донесло ясна полза за Съюза, най-вече в областта на услугите, но също така и полза за страните от АСЕАН, при които тенденцията е ползите да нарастват със засилването на интеграцията, независимо че това става в различна степен за различните страни (вж. TSIA, ГД „Търговия“)⁽¹⁰⁾.

3.5 Започналите през юли 2007 г. търговски преговори между ЕС и седем страни от АСЕАН, които не са сред най-слабо развитите⁽¹¹⁾, бяха въпреки всичко спрени по взаимно съгласие през март 2009 г. – съществената разнородност на партньорите от АСЕАН в икономическо отношение (страните се различават по човешко развитие, очаквана продължителност на живота, равнище на бедност, приоритети на публичните разходи), многообразието на търговските политики, но също и дълбоките различия от политическо естество (достатъчно е да се споменат военната диктатура и въпросът за правата на човека в Мианмар) се оказаха непреодолими препятствия пред търговските преговори. Във връзка с това Комитетът поддържа позицията на Европейския парламент, който през януари 2008 г. се произнесе отрицателно относно възможността за подписване на търговско споразумение с Мианмар при настоящия военен режим.

⁽⁹⁾ От 18-те мултинационални предприятия от АСЕАН, фигуриращи сред първите 100 в света, 11 се намират в Сингапур и 6 – в Малайзия (по данни на Конференцията на ООН за търговия и развитие).

⁽¹⁰⁾ ГД „Търговия“, Оценка на въздействието на ССТ между ЕС и АСЕАН върху устойчивостта на търговията (Trade Sustainability Impact Assessment (TSIA) of the FTA between the EU and ASEAN), юни 2009 г., TRADE07/C1/C01 – Lot 2.

⁽¹¹⁾ Индонезия, Малайзия, Сингапур, Бруней, Тайланд, Филипините, Виетнам.

⁽⁸⁾ Акронимът CLMV се отнася за страните, които последни се присъединиха към организацията (Камбоджа, Лаос, Мианмар и Виетнам).

3.6 Въпреки че тенденцията към по-тесна икономическа и търговска интеграция отслабна, напоследък започна постепенно укрепване на политическите и институционалните връзки между ЕС и АСЕАН, макар и само на междуправителствено равнище. В това отношение следва да се посочат Програмата за подкрепа на регионалната интеграция АСЕАН-ЕС – фаза I и II (ASEAN-EU Programme for Regional Integration Support) ⁽¹²⁾, Трансрегионалната търговска инициатива ЕС-АСЕАН (Trans Regional EU-ASEAN Trade Initiative, TREATI) ⁽¹³⁾ и Регионалният инструмент за диалог ЕС-АСЕАН (Regional EU-ASEAN Dialogue Instrument, READI) ⁽¹⁴⁾.

3.7 В допълнение към тези споразумения неотдавна двете организации изготвиха и съвместна декларация за борба с тероризма (в рамките на 14-ата среща на министрите през 2003 г.) ⁽¹⁵⁾, а на 16-ата среща на министрите на 15 март 2007 г. в Нюрнберг приеха общ план за действие за осъществяване на засилено партньорство (План за действие от Нюрнберг за периода 2007-2012 г.).

3.8 Освен това ЕС и АСЕАН поддържат политическо сътрудничество под формата на съвместни срещи на техните министри на външните работи и на висши служители. 17-ата среща на министрите на външните работи на страните от ЕС и АСЕАН, състояла се на 27 и 28 май 2009 г. в Пном Пен (Камбоджа) предостави възможност да се направи преглед на първите две години от прилагането на плана за действие от Нюрнберг и за разглеждане на нововъзникналите въпроси (като глобалната рецесия и риска от пандемия, свързана с вируса А/Н1Н1). В резултат беше приета т.нар. „Програма от Пном Пен“ (Phnom

⁽¹²⁾ ASEAN-EU Programme for Regional Integration Support (APRIS I), подписана в Джакарта през септември 2003 г. с бюджетни кредити в размер на 4,5 милиона евро, предназначени за: подкрепа за постигането на целите на Плана за действие от Vientiane; изграждане на „обслужване на едно гише“ в АСЕАН чрез хармонизиране на митническите процедури; намаляване на техническите пречки в търговията; изравняване на качествените стандарти в региона, както и техническа помощ за секретариата на АСЕАН. Главните цели на APRIS II (вж. ASEAN-EU Programme for Regional integration Support (APRIS) – фаза II, Джакарта, ноември 2006 г.) са: в сферата на търговията – създаване на благоприятни условия за изравняване на стандартите на АСЕАН с международните; в сферата на инвестициите – насърчаване на приемането на план за действие за ускоряване на премахването на пречките пред навлизането и свободното движение на капитали в региона; в институционалната сфера – насърчаване на укрепването на механизма АСЕАН за уреждане на споровете и оказване на помощ на секретариата на АСЕАН, за да се гарантира ефективното му функциониране. Програмата APRIS II се отнася за периода 2006-2009 г. и финансовото ѝ покритие се гарантира от първоначални бюджетни кредити в размер на 8,4 милиона евро, заделени от ЕС. През 2007 г. бяха заделени още 7,2 милиона евро за подкрепа на инициативите от плана APRIS II, предназначени по-специално за постигането на общи стандарти за страните от региона в областта на хранително-вкусовата промишленост, електрониката, козметиката и дървените изделия.

⁽¹³⁾ Програма за техническа помощ, която Съюзът се ангажира да предостави на страните от Югоизточна Азия с цел да се ускори постигането на целите за интеграция на АСЕАН в областта на стандартите за селскостопански хранителни и индустриални продукти и в областта на техническите пречки пред търговията. Вж. Trans-Regional EU-ASEAN Trade Initiative, Luang Prabang, 4 април 2003 г.

⁽¹⁴⁾ READI се отнася за всички нетърговски области на сътрудничество и насърчава политическия диалог в сектори от общ интерес, като например информационното общество, изменението на климата, безопасността в гражданското въздухоплаване, заетостта и социалните въпроси, енергетиката, науката и технологията.

⁽¹⁵⁾ Вж. Joint Declaration on Cooperation to Combat Terrorism, Брюксел, 27-28 януари 2003 г.

Penh Agenda), в която са набелязани приоритетите и целите за двугодишния период 2009-2010 г.

3.9 Въпреки че не е част от диалога ЕС-АСЕАН, следва да се посочи и положителният опит от срещата „Азия-Европа“ (ASEM), която към настоящия момент остава основният канал за многостранни отношения между Европа и Азия ⁽¹⁶⁾. На всеки две години ASEM организира двустранни междуправителствени срещи на върха ⁽¹⁷⁾, Форум на народите от Азия и Европа (Asia Europe People's Forum), Парламентарно партньорство Азия-Европа (Asia-Europe Parliamentary Partnership), Бизнес форум Азия-Европа (Asia-Europe Business Forum.), както и на мрежовата платформа за научно сътрудничество в областта на образованието и научните изследвания – информационна мрежа „Трансевразия“ (Trans-Eurasia Information Network, TEIN) ⁽¹⁸⁾.

4. Основни въпроси в отношенията ЕС-АСЕАН

4.1 Без да претендира за изчерпателност, Комитетът намира за целесъобразно да насочи вниманието към някои приоритетни въпроси и проблеми, които се смятат за стратегически за бъдещото развитие на отношенията между ЕС и АСЕАН, с цел осигуряване на насоки и възможности за конкретни действия.

4.2 Както вече беше подчертано, в настоящия момент търговските преговори ЕС-АСЕАН са спрени. За да поддържа ангажимента си в региона, ЕС започна преговори за сключване на двустранни споразумения за свободна търговия с някои държави-членки на АСЕАН (започвайки от Сингапур и Виетнам).

4.2.1 Не може да се отрече, че страните от АСЕАН остават разнородни както в политическо и институционално отношение (в АСЕАН съжителстват демократични и авторитарни режими, освен военните диктатури в пълния смисъл на думата, каквато е тази в Мианмар), така и в икономическо отношение (например съществува ясно изразена разлика във всички показатели за социално-икономическото развитие между т.нар. „икономики АСЕАН-6“ и новите четири страни CLMV). Освен това институциите на АСЕАН (секретариат и председателство) не разполагат с мандат за водене на преговори. Също така съществува предпазливост по отношение на социалната цена на една задълбочена икономическа интеграция на страните CLMV ⁽¹⁹⁾.

4.2.2 Все пак двустраните отношения си остават типичен пример за „най-добрата алтернатива“ и изключването на някои страни (Мианмар, Камбоджа и Лаос) от преговорите

⁽¹⁶⁾ В настоящия момент в ASEM членуват 45 държави, които представляват приблизително половината от световния БВП, около 60 % от световното население и близо 60 % от световната търговия (по данни на Европейската комисия).

⁽¹⁷⁾ Осмата среща на върха ще се проведе в Брюксел през октомври и ще акцентира върху темата „Подобряване на качеството на живот“.

⁽¹⁸⁾ Проектът TEIN3 (<http://www.tein3.net/>) предоставя портал за насърчаване на сътрудничеството в областта на науката между близо 8 000 научноизследователски центъра и академични институции от Азиатско-Тихоокеанския регион и участието им в проекти заедно с партньори от Европа. Телематичното сътрудничество в областта на научните изследвания между Европа и Азия е осигурено чрез връзка с мрежата GÉANT.

⁽¹⁹⁾ В съответствие с разпоредбите за специално и диференцирано третиране, приети от СТО, ЕС е готов да отчете различните равнища на развитие в страните партньорки. Не бива да се забравя, че износет от Лаос и Камбоджа вече се ползва с преференциален достъп до пазарите на ЕС по инициативата „Всичко освен оръжие“.

беше остро критикувано от самите страни от АСЕАН. Освен това необходимостта от създаване на благоприятни условия за истински преговори на регионална основа е от основно значение за засилването на европейското присъствие в тази област, а също и за насърчаването на по-силен диалог с Китай предвид тесните връзки между икономиките в региона. В този смисъл започването на двустранни преговори със страните от АСЕАН трябва да се разглежда единствено като първа крачка към по-широко споразумение за политическо и икономическо партньорство от регионално естество както поради централната роля, която азиатският регион играе в международния политически и икономически баланс и непряко в отношенията ЕС-Китай, така и предвид стремежа на страните от региона на Югоизточна Азия да създадат общ пазар до 2015 г. – цел, която ЕС подкрепя технически и финансово.

4.3 ЕС преговаря със страните от АСЕАН за сключване на специфични споразумения за разширено сътрудничество (Partner and Co-operation Agreements, PCAs) и подкрепя Инициативата на АСЕАН за интеграция (IAI), както и инициативите относно зоните на подрегионален растеж⁽²⁰⁾. Освен това беше засилено сътрудничеството в сектора на образованието и професионалното обучение, като главните цели са повишаването на образователните стандарти, насърчаването на езиковото обучение и използването на модерните информационни и комуникационни технологии⁽²¹⁾.

4.3.1 Предвид деликатността на въпроса за продоволствената сигурност, ЕС възнамерява освен това да засили сътрудничеството с ФАО в региона. Заедно с АСЕАН ФАО вече изготви Интегрирана рамка на АСЕАН за продоволствена сигурност (ASEAN Integrated Food Security Framework, AIFS) и съответния Стратегически план за действие (Strategic Plan of Action for Food Security, SPA-FS), като в момента извършва десет проучвания на страни във връзка с отражението на кризата върху продоволствената сигурност в региона. Освен това ФАО работи върху изготвянето на меморандум за разбирателство с АСЕАН, с който да се придаде официална форма на взаимоотношенията им и да се улеснят дейностите, свързани с оказването на техническа помощ в областта на продоволствената сигурност в региона.

4.3.2 Предвид социално-икономическата уязвимост на региона от външни сътресения и възможните допълнителни въздействия, които изпълнението на споразуменията за либера-

лизация на търговията ще окаже върху уязвимостта на някои страни членки и социални групи, които са най-силно изложени на конкуренцията, е желателно да се обърне по-голямо внимание на тези аспекти от икономическото сътрудничество, както и на обмена на знания с други международни институции и научноизследователски центрове.

4.4 Политическото сътрудничество между ЕС и АСЕАН остава от типично междууправителствено естество и се развива чрез периодични срещи (на две години) между техните министри на външните работи и висши служители. Все пак тези срещи на министрите се отразиха благоприятно на нарастващото сближаване на взаимните позиции относно външната политика. ЕС например отправи искане за присъединяване към Договора за приятелство и сътрудничество в Югоизточна Азия (ASEAN Treaty of Amity and Co-operation) и по този случай АСЕАН прие да разшири договора и към наднационални правни субекти.

4.4.1 Социално-културното сътрудничество за периода 2009-2010 г. се осъществява по Програмата от Пном Пен, в която се поставят общи цели, които следва да бъдат постигнати в различни сектори: от здравната сигурност до науката и технологиите, професионалното обучение и опазването на художественото и културното наследство. Въпреки това дори и в областта на социалното сътрудничество участието на гражданското общество остава парадоксално скромно. В действителност в момента няма достатъчно органи, даващи възможност за пълно изразяване на различните нужди и очаквания на социалните партньори и на останалите граждани с оглед на настоящата ситуация и бъдещите перспективи в сътрудничеството ЕС-АСЕАН⁽²²⁾.

4.4.2 Накрая, що се отнася до защитата на правата на човека, не може да не се посрещне със задоволство неотдавнашното създаване (с влизането в сила на Хартата на АСЕАН) на Междуправителствена комисия по правата на човека. Въпреки че този орган (поне засега) няма правомощия за прилагане или санкции и следователно има за задача по-скоро да насърчава, отколкото да защитава правата на човека, това несъмнено е първа крачка към една по-цялостна защита на правата на човека, която организацията трябва да постигне през следващите години. Все пак Комитетът подчертава, че предвид настоящото положение по отношение на правата на човека в Мيانмар, не е възможно продължаването на преговорите с настоящата военна диктатура в тази страна.

Брюксел, 26 май 2010 г.

Председател

на Европейския икономически и социален комитет

Mario SEPI

⁽²⁰⁾ Понастоящем се работи по пет общи проекта, разполагащи с общ бюджет от 55,5 милиона евро.

⁽²¹⁾ С приоритет се ползват проектите в областта на професионалното обучение, транспорта, енергетиката и устойчивото развитие. Вж. Regional EU-ASEAN Dialogue Instrument, Куала Лумпур, 2005 г.

⁽²²⁾ Единственото (частично) изключение е Бизнес мрежата АСЕАН-ЕС (ASEAN-EU Business Network) със седалище в Брюксел, създадена през 2001 г. с цел насърчаване на търговските отношения между страните.